

EU:s viseringsstrategi

Justitiedepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2026) 43

Celexnummer 52026DC0043

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om EU:s viseringsstrategi

Sammanfattning

Viseringsstrategin fastställer en ram för en mer strategisk viseringspolitik som ska främja EU:s långsiktiga intressen och anpassas till det allvarliga geopolitiska och alltmer transnationella omvärldsläget. Strategin syftar till att göra Europa säkrare men också mer modernt och konkurrenskraftigt. Parallellt med strategin antar kommissionen en rekommendation om att attrahera talang för innovation.

Regeringen välkomnar viseringsstrategin och ser positivt på riktningen mot ett mer strategiskt verktyg för den framtida viseringspolitiken. Regeringen ställer sig på ett övergripande plan bakom rekommendationen om att attrahera talang för innovation.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Viseringsstrategin är den första av sitt slag och är ett svar på behovet av att utveckla en mer heltäckande och verklighetsanpassad viseringspolitik där EU:s strategiska intressen bättre tas tillvara. Här lyfts till exempel viseringspolitikens starka hävstångseffekt fram, samtidigt som viseringsregelverkets grundläggande

syfte, det vill säga att upprätthålla den reglerade invandringen, Schengenområdets integritet och bona fide-resenärers tillgång till en smidig och förutsägbar viseringsprocess ska värnas. Viseringspolitikens roll när det gäller att bidra till bättre säkerhet och kontroll vid yttre gränser och samtidigt vara en bro till globala möjligheter, såsom turism, affärer, talang och investeringar betonas. Strategin innehåller inga skarpa lagförslag men signalerar att kommande revidering av regelverk är att vänta.

Kommissionen presenterade strategin den 29 januari 2026.

1.2 Förslagets innehåll

1.2.1 En viseringspolitik som stärker säkerheten

1.2.1.1 Ett modernt system för beviljande av viseringsfrihet

Kommissionen betonar behovet av ett modernare system där beslut om viseringsfrihet fattas på ett mer transparent och konsekvent sätt.

En central del av strategin är införandet av ett nytt ramverk med en mer uppstyrd process för viseringsfrihet. Kriterierna ska utökas, förtydligas och göras mer mätbara. Tredjeländer som uppfyller kriterierna och är aktuella för viseringsfrihet ska dessutom genomgå strukturerade viseringsfrihetsdialoger och ingå avtal innan viseringsfrihet kan införas. Syftet är att säkerställa ömsesidighet och långsiktigt hållbar viseringsfrihet.

Kommissionen signalerar att den i samråd med medlemsstaterna ska utvärdera behovet av revidering av viseringsförordningen för att anpassa kriterierna för suspendering med de för viseringsfrihet.

1.2.1.2 En bättre uppföljning av viseringsfria länder

Kommissionen framhåller vikten av noggrann uppföljning och kontroll av efterlevnaden av kriterierna för viseringsfrihet. I samband med de årliga viseringssuspenderingsrapporterna ska samtliga 64 viseringsfria länder och territorier systematiskt granskas utifrån villkoren för viseringsfrihet.

Kommissionen pekar också på att tillämpningen av den nyligen förstärkta viseringssuspenderingsmekanismen måste vara koordinerad för att säkerställa ett säkert viseringsfritt resande.

1.2.1.3 En förbättrad artikel 25a-mekanism

I syfte att förbättra tredjeländers samarbete kring återtagande och återvändande avser kommissionen ytterligare förbättra 25a-mekanismen. Mekanismen ska bli mer strategisk och flexibelt utformad och ska utvidgas till att omfatta möjligheten att helt suspendera viseringsutfärdande för vissa kategorier, eller hela befolkningen, i fall av allvarligt bristande återtagandesamarbete. Kommissionen vill även bland annat införa minimitidsgränser för restriktioner och en snabbprocedur för att kunna bemöta hastigt försämrat återtagandesamarbete, såsom ett moratorium gällande tvångsvist återvändande. Kommissionen anser också att verktygslådan för att stärka återtagandesamarbetet måste utökas, och pekar ut den föreslagna konditionaliteten i den nya Global Europe-förordningen och de nyligen beslutade ändringarna av EU:s tullpreferenssystem, GSP, som viktiga instrument.

Kommissionen öppnar upp för att använda logiken för 25a mekanismen på andra politikområden, företrädesvis säkerhetssamarbete och gränskontroll.

1.2.1.4 Riktade viseringsåtgärder

Inom ramen för det kommande lagförslaget om en ny viseringskodex aviseras en mekanism som ska möjliggöra för kommissionen att, efter konsultation med medlemsstaterna, införa riktade viseringsrestriktioner av utrikespolitiska skäl, särskilt i situationer där politiska relationer eller säkerhetsläget snabbt försämras. Det kan exempelvis handla om att avslå vissa kategorier eller samtliga viseringsansökningar från medborgare från ett särskilt land, dock med vissa undantag och ventiler. Kommissionen vill även stärka EU:s strategiska autonomi och tydligare koppla samman viseringspolitiken och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

1.2.1.5 Övriga förslag

Kommissionen föreslår därutöver ytterligare ett antal förslag. De handlar om en enhetlig lista över accepterade resehandlingar, EU-gemensam kontaktpunkt för verifiering av biometriska handlingar och en möjlig rättsakt för bekämpning av dokumentbedrägerier. Det föreslås även en tydligare roll för kommissionen i de lokala Schengensamråden för att uppnå en enhetlig tillämpning av lokala anpassningar av viseringsreglerna och för att säkerställa överensstämmelse med bredare geopolitiska intressen.

Utan att avisera några nya förslag väljer kommissionen att lyfta fram möjligheten för medlemsstater att utfärda Schengenviseringar på humanitära grunder. Strategin återspeglar dock att det inte är möjligt att använda Schengenviseringar i syfte för att resa in i EU och ansöka om asyl.

1.2.2 En viseringspolitik som stärker EU:s ekonomi och konkurrenskraft

1.2.2.1 Underlätta resande för turister och affärsresenärer

Kommissionen lyfter fram EU:s betydelse som turistdestination och behovet av att ha en modern viseringspolitik som förenklar för besöksnäringen och för affärsresenärer. Den pågående digitaliseringen av viseringsprocessen lyfts fram som avgörande för att underlätta resandet utan att kompromissa med säkerheten. Kommissionen aviserar att man även vill införa längre multipla viseringar med giltighetstider längre än dagens maxgräns på fem år för att underlätta för sökande med god resehistorik.

Vidare föreslås en gemensam lista över verifierade företag, vars anställda ska få tillgång till ett snabbspår för viseringar. Denna lista ska inkludera även uppstarts företag och expanderande företag för att stärka EU:s attraktionskraft i den globala konkurrensen om talanger.

1.2.2.2 Attrahera talanger för innovation och konkurrens

Kommissionen vill se över de idag fragmenterade procedurerna för utfärdande av nationella viseringar (D-viseringar), i syfte att attrahera talanger, främja kunskapsöverföring och internationella samarbeten inom bland annat forskning och utveckling för att stärka EU:s innovationsförmåga och konkurrenskraft. Det konstateras vidare att EU, för att fortsätta vara en världsledare inom innovation, måste bli den mest attraktiva destinationen för kvalificerade och kreativa individer. Man öppnar även upp för mer finansiellt stöd till konsulatens hantering av sådana ärenden. En möjlig ”omnibus” för att förenkla det EU-gemensamma regelverket för studenter, forskare och högkvalificerad arbetskraft aviserar.

1.2.2.3 Rundresevisering

Det tidigare förslaget om rundresevisering ska ses över och ny lagstiftning övervägas för att hitta pragmatiska lösningar för resenärer vars behov inte täcks av vare sig Schengenviseringar eller nationella tillstånd, det vill säga personer som av olika anledningen behöver röra sig inom Schengenområdet under längre perioder än 90 dagar. Parallellt med detta aviseras en utfasning av de bilaterala viseringsfrihetsavtalen.

1.2.2.4 Smarta IT-lösningar

Kommissionen uttrycker beredskap för att stödja medlemsstaterna i den omfattande moderniseringsprocess som nu pågår med införande av digitala viseringsansökningar, digitala viseringar, den nya VIS förordningen, Entry/Exit System (EES), European Travel Information and Authorisation System (ETIAS) nya Eurodacsystemet och interoperabilitetsramverket. För att hantera fluktuerande ansökningstryck och stärka harmoniseringen av viseringspraxis aviseras inom ramen för kommande förslag om en reviderad Frontexförordning även etablerandet av ett viseringsstödkontor.

En studie över medlemsstaternas ökande beroende av privata företag, så kallade externa tjänsteleverantörer, för mottagande av ansökningar ska genomföras.

1.2.3 Rekommendation om talangattraktion och innovation

Kommissionens rekommendation om att attrahera talang för innovation innehåller ett antal punkter som riktar sig till medlemsstaterna och gäller främst vistelser som varar längre än 90 dagar. Det handlar bland annat om att tillhandahålla smidiga, snabba och digitaliserade ansökningsförfaranden. Rekommendationen innehåller också åtgärder för att behålla internationell talang i unionen och förbättra informationsinsatser för talang utanför EU. Kommissionens rekommendation fokuserar särskilt på forskare, studenter och examinerade inom STEM, högutbildad och kvalificerade arbetstagare, startupgrundare och innovativa entreprenörer.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inte aktuellt.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Inte aktuellt.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens viseringsstrategi och ser positivt på den övergripande målsättningen att skapa ett heltäckande, mer strategiskt och verklighetsanpassat verktyg för den framtida viseringspolitiken. Regeringen välkomnar att kommissionen avser se över kriterierna för viseringsfrihet och att kommissionen lyfter fram behov av att stärka kontrollen och efterlevnaden i de länder som åtnjuter viseringsfrihet. Regeringen stödjer åtgärder som bidrar till ett effektivt system för återvändande och ser positivt på att kommissionen avser se över effektiviteten och flexibiliteten i artikel 25a-mekanismen. Regeringen instämmer i att det kan behövas riktade restriktiva viseringsåtgärder i särskilda situationer och för vissa kategorier och nationaliteter. Regeringen ser risker med multipla viseringar med längre giltighetstid än fem år eftersom situationen och riskbilden kan ändras under en sådan lång tidsperiod.

När det gäller kommissionens rekommendation om att attrahera talang för innovation kan regeringen ställa sig bakom det övergripande syftet. Att attrahera högkvalificerad arbetskraft samt forskare och doktorander är viktigt för att stärka den svenska konkurrenskraften och Sverige som innovations- och forskarnation. Det är samtidigt viktigt att medlemsstaternas nationella kompetens på området respekteras.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända men kommissionens viseringsstrategi bygger på förberedande konsultationer i rådet.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas, förutom kommissionens, ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Viseringsstrategin har inte sänts på remiss.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Inte aktuellt.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Viseringsstrategin väntas behandlas i rådet. En första behandling skedde i rådsarbetsgruppen för viseringsfrågor den 3 mars. Det cypriotiska ordförandeskapet har aviserat framtagande av rådslutsatser för antagande vid rådets möte för rättsliga och inrikes frågor den 4–5 juni 2026.

4.2 Fackuttryck och termer

Artikel 25a-mekanismen - ett särskilt förfarande i EU:s viseringskodex (förordning (EG) nr 810/2009) som kopplar viseringspolitiken till tredjeländers samarbete kring återtagande av egna medborgare som avvisats eller utvisats från EU.

STEM – områden som handlar om naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik